

טעימה לגולשי SOL מתוך הספר

'רבותינו נשיאינו- אדמו"ר הזקן'

מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא

חסיד של אדמו"ר הזקן שהיה בדרכו לליוזנא, עבר דרך העיר וילנה. החסיד שהיה תלמיד חכם גדול ועני מרוד, לא הכיר איש בעיר ולכן נכנס לשהות בבית הכנסת. הוא הוציא גמרא מהארון וישב ללמוד. היה זה ביום חמישי לפנות ערב. שמש בית הכנסת הבחין שהאורח אינו סתם אדם, אלא תלמיד חכם שהוגה בתורה שעות רבות. כל הלילה המשיך בלימודו. ביום שישי בבוקר שאל השמש את האורח היכן הוא חושב להתארח בשבת? "אשאר בבית הכנסת", ענה האיש. אמר לו השמש: "יש בקהילתנו אנשים רבים שמעוניינים לקיים מצוות הכנסת אורחים, ובפרט כשיש אורח תלמיד חכם, ומדוע תמנע מאנשים לקיים מצוות הכנסת אורחים ותמשיך להתגלגל בבית הכנסת בלי אוכל ובלי מקום שינה מסודר?".

אבל האורח המשיך להתעקש ולא רצה להתארח אצל איש.

סיפר השמש על כך לאחד מעשירי העיר שהיה תלמיד חכם גדול. כששמע העשיר שהאורח הוא תלמיד חכם, ביקש את הרב שיצטרף אליו לשכנע את האורח שיבוא אליו לסעודת שבת. לאחר הפצרות רבות השתכנע האורח והסכים ללכת לסעודת שבת לביתו של העשיר. "רק לסעודה, אני מתארח, לשינה אני חוזר לבית הכנסת, אמר האורח".

בשעת סעודת ליל שבת הרבו העשיר ואורחו לדבר בדברי תורה. המארח נהנה מאד מדברי התורה שהשמיע האורח. לפני ברכת המזון הבחין האורח שהמארח העשיר נאנח אנחה עמוקה. והדבר היה לפלא בעיניו, כי הרי האיש הוא עשיר גדול ולא נראה שחסר לו דבר.

למחרת בסעודת היום הוא הגיע שוב לסעוד בביתו של העשיר והם המשיכו להתפלפל בדברי תורה, ושוב נאנח המארח אנחה כבדה ועמוקה. וכך נשנה הדבר גם בסעודה השלישית וגם בסעודת מלווה מלכה. הפעם לא יכול האורח להתאפק ופנה למארח ושאל לסיבת אנחתו.

סיפר העשיר לאורח על הצרה הגדולה שנפלה עליו ועל שותפו: העלילו עליהם עלילה חמורה ושפטו אותם לשלוש שנות גלות בסיביר. הם הגישו ערעור לבית משפט גבוה יותר, אך גם בית משפט זה אישר את גזר הדין. עכשיו הם הגישו ערעור לבית המשפט העליון בעיר הבירה פטרבורג, ומי יודע מה תהיה התוצאה שם?

האורח החסיד ששמע את הדברים ביקש מהמארח להיכנס אתו לחדר צדדי, "משהו חשאי אני רוצה להגיד לך", אמר. "אני אחד מתלמידיו הקטנים של רבי שניאור זלמן מליוזנא, ועכשיו אני בדרכי אליו. אם לעצתי תשמע, סע מיד עכשיו לליוזנא ובלי ספק שהרבי יעזור לך לצאת ממצבך הקשה".

"אני חייב להיוועץ עם השותף שלי", אמר העשיר. כאשר סיפר לשותף על הצעת האורח, הזדעזע השותף ואמר: "אני לא מאמין שהישועה תבוא לנו מהרבי של החסידים בליוזנא. ובעיקר, אם ייוודע בוויילנה שהלכנו לקבל את ברכתו של רבם של כת החסידים הם ירדפו אותנו עד חרמה".

החליטו השותפים להתייעץ עם ראש-הקהל של וילנה ר' מאיר רפאל'ס ולשמוע את דעתו.

כשבאו לר' מאיר הם בקשו ממנו שהדבר שהם עומדים לומר לו יישאר בסודי סודות. הם סיפרו לו את כל מה שעבר עליהם לאחרונה וכי יעצו להם לנסוע לרבי שניאור זלמן לליוזנא לקבל את עצתו וברכתו.

ר' מאיר, שהיה עדיין תחת השפעת הסיפור עם העגונה ששלח אליו אדמו"ר הזקן, אמר להם שהוא חושב שכדאי שיסעו לליוזנא. ואכן מיד יצאו השותפים לליוזנא.

לאחר שנכנסו לרבנו הזקן וסיפרו לו על העלילה שהעלילו עליהם וכי הם עלולים להישלח לשנים רבות לסיביר, שאל אותם הרבי "האם יודעים אתם את הפירוש של הפתגם 'מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע'" (מלכות הארץ היא כמו מלכות שמים)?

שתקו השותפים ולא ידעו לפרש את הפתגם.

אמר להם הרבי: "אני אומר לכם את הפירוש - הגמרא מסבירה את הפסוק 'זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור' - אמר הקב"ה לא כשאני נכתב אני נקרא, נכתב אני ביו"ד ה"א ו' ה"א, ונקרא אני באל"ף דל"ת נו"ן יו"ד - זאת אומרת שלא קוראים לקב"ה בשמו העצמי. כך גם במלכות הארץ, הרי הקיסר יש לו שם פרטי אבל אסור לקרוא לו בשמו הפרטי אלא רק בשם 'קיסר'".

הרבי ברכם לשלום ובוזה הסתיימה היחידות שלהם עם הרבי. הרבי לא אמר להם דבר וחצי דבר בקשר לכל הנושא שלשמו באו אליו, לקבל את ברכתו ועצתו. יצאו השותפים מחדרו של הרבי מאוכזבים מאד, הם טרחו ונסעו מרחק רב כדי לקבל עצה וברכה מהרבי, והוא לא התייחס כלל למצוקתם.

השותפים המאוכזבים חזרו לוויילנא ומיד באו לביתו של ר' מאיר רפאל'ס וסיפרו לו שהרבי של החסידים אמר להם דברים מוזרים שאין להם קשר לבעייתם. החליט ר' מאיר שמתנגדי החסידות צודקים בהתנגדותם ל'כת החסידים' והסיפור המופלא עם העגונה היה כנראה מקרה חד-פעמי שאין ללמוד ממנו דבר על גדלותו של הרבי.

עברו מספר חודשים והגיע זמן המשפט בבית המשפט העליון בעיר הבירה פטרבורג. השותפים שהגיעו למשפטם שכרו את גדולי עורכי הדין שבפטרבורג. כולם היו בדעה שאין להם שום סיכוי לזכות במשפט.

אחד מעורכי הדין יעץ להם שינסו לפול לרגלי שר המשפטים ולבקש ממנו רחמים, "זה הסיכוי היחיד שיש לכם", אמר. והיכן אפשר לפגוש את שר המשפטים? נאמר להם שבכל יום, בשעה קבועה נוהג השר לטייל באחד הגנים העירוניים. אך בשעה שהשר מטייל בגן סוגרים את הכניסה ואיש אינו יכול להיכנס לגן.

בלית ברירה שיחדו השותפים את שומר הגן והוא נתן להם להיכנס לגן לפני שהשר הגיע לטיול היומי.

באותו יום חלה שר המשפטים ולא הגיע לגן. מי שכן הגיע לגן היה שר ההשכלה. כשהשותפים התקרבו אליו, רמז להם השומר מרחוק שזה לא שר המשפטים. הם לא הבינו את רמזיו של השומר, ניגשו לשר ונפלו לרגליו והחלו בקול בוכים לספר לו שנפלו קרבן לעלילה שקרית וביקשו ממנו שירחם עליהם ויעזור להם בעת צרתם.

"טעיתם", אמר להם השר, "אני לא שר המשפטים, אני שר ההשכלה!".

עזבו השותפים את הגן באכזבה קשה. לפני שיצאו משער הגן צעק לעברם השומר ואמר להם ששר ההשכלה מבקש שיחזרו אליו.

כשחזרו, אמר להם שר ההשכלה: "אני רואה שאתם יהודים מלומדים, אולי תוכלו לענות לי על שאלה ששאל אותי הקיסר לאחרונה. אם תענו לי על השאלה אני מבטיח לכם שאני אשכנע את הקיסר שיבטל את המשפט שאתם עומדים בפניו. ובכן, הקיסר שאל אותי את פירוש אמרת התלמוד ש'מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע' - במה דומה מלוכה בארץ למלכות השמים? ולא ידעתי מה להשיב. וכבר כמה ימים שאני מחפש תשובה לשאלת הקיסר".

התרגשו השותפים למשמע השאלה והבינו עכשיו את דבריו התמוהים של רבנו הזקן בהיותם אצלו בליוזנא.

הם חזרו בפניו את ביאורו של רבנו הזקן. הדברים מצאו חן בעיניי השר והוא מיהר לקיסר ובהתרגשות אמר לו:

"פגשתי היום שני יהודים מלומדים וחכמים והם נתנו לי תשובה טובה לשאלתך - הקיסר ירום הודו". ההסבר מצא חן מאד בעיניי הקיסר. והשר המשיך: "יהודים אלו נמצאים בצרה גדולה, הם עומדים בפני משפט על עלילה חמורה שהעלילו עליהם ורק אתה יכול לעזור להם". מיד הוציא הקיסר צו מלכותי שמבטל את גזר דינם של שני השותפים היהודים מווילנה.

שמחים וטובי לב חזרו השותפים לוויילנה ופנו מיד לביתו של ר' מעיר רפאל'ס וסיפרו לו על נס ההצלה שהתרחש אתם.

לא המתין ר' מאיר רפאל'ס זמן רב, נסע לליוזנא והתקשר בכל מאודו לרבנו הזקן, והפך להיות אחד מחסידיו הגדולים.